№ 16. Dodatek osobny przy Gazecie lwowskiej
z dnia 22. kwietnia 1861.

# Galicyjska kasa oszczędności.

## Zamknięcie rachunku galicyjskiej kasy oszczędności w r. 1860 a w siedmnastym istnienia swego.

(Obacz Nr. 18 Dodat. tyg. z roku 1860 T. X.)

### Wyjątek ze sprawozdania dyrekcyi.

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| Do stanu wkładek z końcem r. 1849 . . . . | 3,437.058 | 73 |
| przybyło w roku 1860 nowych wkładek za . . . . . . . . . . . . 1,159.301 zł. 98 kr. | | |
| tudzież prowizyi przez wkładających niepodniesionej, a z dniem ostatnim grudnia wynoszącej . . . . . . . 131 821 zł. 89 kr. | | |
| Tym sposobem ogół powiększenia wynosi | 1,291.123 | 87 |
| Że zaś w r. 1860 zwrócono w ogóle na książeczki . . . . . . . . | 1,055.347 | 59 |
| zatem stan kapitału wkładkowego powiększył się przez r. 1860 o . . . . . . . . . . . . . | 235.776 | 28 |
| tak, iż z końcem roku 1860 wynosi w ogóle . . . . . . . . . . . . . . . . . . | **3,672.835** | **1** |

i jest najwyższy, jaki kasa dotąd miała.

Z tej sumy jest:

Wkładek 4procent. na 15.257 książeczkach za 3,651.465 zł. 59 kr.
„ $3^1/_2$ „ „ 27 „ „ 21.369 „ 42 „

W ogóle na **15.284** książeczkach za 3,672.835 zł. 1 kr.
Średnio więc wypada na jedną książeczkę . . 240 zł. $30^1/_2$ kr.,
gdy średnia w roku poprzedzającym czyniła 242 „ $21^1/_2$ „

Co do rozkładu kapitału wkładkowego na pojedyncze książeczki, rzecz ma się tak:

Książeczek z pierwotną wkładką na 1000 zł. było z końcem roku 1860 blisko 1000, za sumę w ogóle 1,000.000 zł. dochodzącą; książeczek na 500 zł. i inne wyższe kwoty tysiąca zł. sięgające przeszło 2000, za sumę w ogóle milion trzy kroć stotysięcy zł. przechodzącą. Reszta tedy kapitału wkładkowego, to jest przeszło 1.400.000 zł. rozkłada się na książeczki niżej 500 zł. aż do 50 kr.

Wkładek mniejszych niż 100 zł. było:
w r. 1859 od 4926 stron w ogóle 121.114 zł. 20 kr., to jest średnio 24 zł. 53 kr. od jednej strony,
zaś w r. 1860 od 5576 stron w ogóle 155.799 zł. 86 kr., t. j. średnio 27 zł. 94 kr. od jednej strony.

Podanego wyżej ogólnego kapitału wkładkowego 3,672.835 zł. 1 kr. na 15.284 książeczkach umieszczonego, część przeszło 9ta, to jest niemal 395.000 zł. lokowana jest na blisko 1700 książeczkach z następujących tytułów:

Fundusze rozmaitych gmin miejskich i wiejskich na 258 książeczkach blisko 66.000 zł.

Fundusze rozmaitych mas spadkowych, drobniejsze depozyta sądowe i kaucye na 987 książeczkach blisko 214,000 zł.

Fundusze rozmaitych gremiów, cechów i korporacyj rzemieślniczych na 19 książeczkach blisko 3.000 zł.

Fundusze rozmaitych szkół w gminach, kościołów i klasztorów na 262 książeczkach blisko 66.000 zł.

Fundusze rozmaitych instytutów dobroczynnych na 137 książeczkach przeszło 41.000 zł.

Fundusze rozmaitych szpitalów na 35 książeczkach przeszło 5.000 zł.

Winkulowanych książeczek jest w ogóle 241, z tych: 131 rozmaitych korporacyj, a 110 osób prywatnych.

Książeczek z zakazem sądowym, to jest takich, które są w amortyzacyi, albo też strony spór o nie wiodą, jest w ogóle 73.

---

Na rachunku ciągłym umieszczone są na 4proc. fundusze niektórych instytutów krajowych i miejscowych, tudzież gminy miasta Lwowa; stan tych funduszów był z końcem roku 1860 następujący:

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| Gminy miasta Lwowa . . . . . . . . . . | 51.078 | 58 |
| Funduszu pożyczkowego Franciszka Józefa dla profesyonistów lwowskich . . . | 44 | 15 |
| Towarzystwa żeglugi parowej na Dniestrze . | 1.417 | 34 |
| Zakładu dla ciemnych . . . . . . . . . . | 2.144 | 73 |
| Towarzystwa dobroczynności pod opieką dam | 22 | 3 |
| Fundacyi Sikorskich . . . . . . . . . . | 253 | 22 |
| Szpitalu dla małych dzieci . . . . . . . . | 120 | 40 |
| Instytutu ubogich . . . . . . . . . . . | 3.032 | 59 |
| W ogóle | **58.113** | **4** |

Temu ostatniemu, to jest instytutowi ubogich otworzono rachunek dopiero w roku 1860.

---

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| Z końcem roku 1859 ulokowanych było na hypotekach majętności ziemskich i realności miejskich na 5proc. u 657 stron w ogóle . . . . . . . . | 2,639.964 | 99 |
| Wypożyczono na nowo w roku 1860: na majętności ziemskie 11 stronom w ogóle . . . . . . . . . . . . 101.500 zł. — kr.; na realności miejskie 24 stronom w ogóle 119.700 zł. 3 kr. | | |
| razem 35 stronom w ogóle . . . . . . | 221.200 | 3 |
| Zatem ogół rozpożyczonego kapitału . . . . . . | 2,861 165 | 2 |
| Ten stan zmniejszył się: przez zwyczajne spłaty ratami półrocznemi w ciągu roku na umorzenie kapitału wnoszonemi, tudzież przez spłatę całej reszty długu z 21 hypotek, w ogóle o . . . . . . . . . . . . . . . . . | 116.469 | 40 |
| tak, iż suma na hypotekach lokowana wynosiła z końcem roku 1860 . . . . . . . . . . . . . . . | **2,744.695** | **62** |
| czyli o . . . | 104.730 | 63 |

więcej niż z końcem roku poprzedzającego.

Gmina miasta Lwowa z pierwotnej pożyczki 27.000 zł. m. k. (28.350 zł. wal. austr.) ma jeszcze do spłacenia ratami półrocznemi według planu umorzenia **7.442** zł. **19** kr.

Wykazana wyżej suma na hipotekach ciężąca, rozkłada się w następujący sposób:

| | | | |
|---|---|---|---|
| na majętnościach ziemskich | 345 stron | z kwotą 1,899.364 zł. | 52 kr. |
| „ realnościach miejskich | 326 „ | „ „ 845.331 „ | 10 „ |
| w ogóle | **671** „ | „ „ 2,744.695 „ | 62 „ |

Wypada ztąd, iż z każdych 100 zł. na hypotekach umieszczonych, cięży na majętnościach ziemskich 70 zł. a na realnościach miejskich 30 zł., któryto stosunek był i przez cztery lat poprzedzających taki sam.

Zaległości z hypotek w kapitale i prowizyi, to jest w ryczałtowych ratach półrocznych wynosiły:

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| po koniec roku 1859 przy kapitale 2,639.964 zł. 99 kr. w ogóle na hypotekach ciężącym . . . . . | 47.427 | 5 |
| po koniec roku 1860 przy kapitale 2,744.695 zł. 62 kr. w ogóle na hypotekach ciężącym . . . . . | 37,261 | 23 |

to jest, na każde 100 zł. pożyczki na hypotekach ciężącej, zalegało
po koniec roku 1859 . . . . 1 zł. 71 kr.
a „ „ „ 1860 . . . . 1 „ 32 „

Bezwzględnie zaś biorąc, zaległości zmniejszyły się w tym ostatnim roku o 10.165 zł. 82 kr.

Z powyższego stanu zaległości z końcem r. 1860 wykazanego

| | | |
|---|---|---|
| przypada na majętności ziemskie . | 9.661 | 5 |
| a na realności miejskie . | 27.600 | 18 |

a biorąc stosunek tych zaległości do ogółu kapitału, na każdej z tych dwóch kategoryj hipotek ciążącego, okazuje się, iż z każdych 100 zł. pożyczki
na majętnościach ziemskich zalega po koniec r. 1860 — zł. 51 kr.
„ realnościach miejskich „ „ „ „ „ 3 „ $26^1/_2$ „

Gdy jeszcze dalej realności mieskie rozróżnimy na lwowskie i na owe na prowincyi, okazuje się iż na realnościach lwowskich przy wierzytelności:

| | zł. | kr. | | zł. | kr. | | zł. | kr. | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | 750.125 | 29 | zalega | 17.148 | 28 | czyli | 2 | 28 | na 100 zł. |
| na prowincyi | 95.205 | 81 | „ | 10451 | 90 | „ | 10 | 98 | „ „ |

Co do procesów sądowych z tymi dłużnikami hypotecznymi, którzy zaniedbują wnosić na terminach raty półroczne na umorzenie długu, procesów takich było z końcem

| | |
|---|---|
| roku 1859 . . . | 59 |
| przybyło przez rok 1860 . . . | 12 |
| w ogóle więc . . . | 71 |
| Z tych doprowadzono do wyroku 36, a ponieważ . . | 24 |

dłużników wróciło do regularnego płacenia rat, wstrzymano więc dalsze kroki egzekucyjne, i tym sposobem zostało z końcem roku 1860 jeszcze w toku . . . . **47** procesów z których 11 idzie do wyroku, a 36 po uzyskaniu już wyroków do egzekucyi sądowej.

Z tych 47 procesów jest 7 z właścicielami majętności ziemskich,
32 „ „ realności lwowskich,
8 „ „ „ na prowincyi.

Z porównania tych liczb z liczbą hypotek okazuje się, iż jest jeden proces na 50 majętności ziemskich, jeden na 9 realności miejskich lwowskich, a jeden na 5 realności miejskich na prowincyi.

---

Stan funduszu ruchomego był z końcem roku 1860 następujący:

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| W 185 wekslach eskontowanych na 5% . . . . . | 105 900 | — |
| „ 249 zastawach na papiery publiczne na 5% . . | 302.662 | 20 |
| „ obligacyach indemnizacyjnych eskontowanych, na dniu 1. maja 1861 płatnych . . . . . . . . | 25.200 | — |
| „ akcyach kolei żelaznej galicyjskiej . . . . . . | 2.100 | — |
| „ hipotekowanych asygnacyach gmundeńskich 5%-towych i 5½%towych z terminem najdłuższym sześciu miesięcy . . . . . . . . . . . . . | 467.700 | — |
| „ listach zastawnych galicyjskich . . . . . . . | 14.700 | — |
| „ gotowiźnie . . . . . . . . . . . . . . . | 78.738 | 32 |
| Ogółem . . | **997000** | **52** |

Fundusz ten stanowiący gotowość kasy do zaspokajania stron z książeczkami o wypłatę zgłaszających się, wynosi na ten raz 27%, zatem więcej niż ¼tą część całego kapitału wkładkowego.

---

Z funduszem rezerwowym czyli własnym majątkiem zakładu tak się ma:

Zysk z prowizyi, eskontu, z różnicy kursu papierów, i z innych pomniejszych wpływów wyniósł w roku 1860 . . . . . . . . . . . . . . 57.142 zł. 46 kr.

Od którejto sumy potrąciwszy:

Koszta administracyi, jakoto: Pensye urzędników i sług, tudzież remuneracye, kapitulacyę syndyka, diurny, zasiłek dla wdowy po byłym adjunkcie likwidatury, sprawienie ksiąg i innych potrzeb kancelaryjnych, zużycie sprzętów i sprawienie nowych, najem lokalu z opałem, podatek od dochodu zakładu i inne drobne wydatki, razem . . . . . 23.547 zł. 44½ kr.

pozostało czystego zysku za rok 1860 . . 33.595 „ 1½ „

do którejto sumy dodawszy majątek własny wynoszący z końcem r. 1859 sumę . 249.930 zł. 50½ kr.

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| uszczuplony w ciągu r. decesem przez byłego kasyera wyrządzonym | 54.878 | 2 |
| tudzież odłożeniem na fundusz emerytury dla urzędników i sług . | 25.663 | 42 |
| razem o sumę . . . . . | 80.541 | 44 |

zatem rzeczywiście liczący tylko . . . . . . . . 169.389 „ 6½ „

okazuje się suma . . **202 984** zł. **8** kr.

stanowiąca własny majątek z końcem roku 1860.

Tę sumę składają następujące obligacye w wartości imiennej na walutę austryacką:

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| Galicyjskie listy zastawne 4procentowe . . . . . | 161 175 | — |
| 5%towe obligacye pożyczki państwa z r. 1851 Ser. A. | 10 500 | — |
| „ „ „ „ „ 1852 . . . | 10.500 | — |
| „ „ „ narodowej z roku 1854 . | 5.250 | — |
| 4%towe „ „ loteryjnej „ „ 1854 . | 10.500 | — |
| 5 „ „ „ „ „ „ 1860 . | 5.000 | — |
| Książeczka wkładkowa galicyjskiej kasy oszczędności | 59 | 8 |
| Razem jak wyżej | 202.984 | 8 |

Z obliczenia wartości tych według kursu giełdy wiedeńskiej z ostatniego grudnia 1860, mianowicie listów zastawnych galicyjskich po 85 zł., obligacyj 5%towych po 61 zł. 50 kr., obligacyi z pożyczki narodowej po 78 zł. 80 kr., z 4%towej loteryjnej z r. 1854 po 85 zł. 50 kr., a z 5%towej loteryjnej z r. 1860 po 82 zł. 60 kr., wypada po zważeniu straty na kursie najniższym jaki był kiedykolwiek, ubytek . . . . . . . . . . . . . . . 43.780 zł. — kr.

Pozostająca więc suma . . 159.204 „ 8 „

przedstawiałaby wielkość własnego majątku Zakładu w gotowiźnie z końcem roku 1860.

---

Z zestawienia dat ruchu ogólnego spraw kasy co do liczby stron i obrotu pieniędzy w porównaniu z rokiem poprzedzającym, okazuje się iż:

w ciągu roku 1859 miała kasa do załatwienia . . 19 998 stron,
a w roku 1860 „ „ „ „ **21775** „

mianowicie w tym ostatnim roku:

wkładek na książeczki i dokładek wniosło . . . 8991 osób
po wypłaty z książeczek zgłosiło się . . . . . 7885 „
reszta zaś do powyższych 21.775 stron, to jest 4899 „

tyczy się rozmaitych innych spraw kasowych, jakoto: pożyczek na hipoteki i na zastawy, eskontu weksli i obligacyj indemnizacyjnych wylosowanych, obrotu papierów publicznych i t. d. i t. d.

Co do ruchu gotowizny:

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| tej w ciągu roku 1860 wpłynęło . . . . . . . | 2,555.626 | 60 |
| „ „ „ „ „ wypłacono . . . . . | 2,562.530 | 40 |
| Zatem cały ruch gotowizny był . . . . . . . | 5,118.157 | — |
| w porównaniu z rokiem poprzedzającym mniejszy o | 399 394 | 82 |

Co do czynności kancelaryi Dyrekcyi, o ile za miarę służyć może liczba podań i ekspedycyj, następujące są data w porównaniu z rokiem poprzedzającym:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Przez protokół podawczy weszło: | w roku 1859 | exhibitów | 1868 |
| | „ „ 1860 | „ | 2142 |
| „ „ „ wyszło: | w roku 1859 | expedycyj | 24?3 |
| | „ „ 1860 | „ | 2569 |
| Posiedzeń odbyło się: | w roku 1859 | . . . | 33 |
| | „ „ 1860 | . . . | 33 |

mianowicie w tym ostatnim roku: 1 posiedzenie towarzystwa, 1 posiedzenie Kuratoryum, 29 posiedzeń Dyrekcyi, 1 posiedzenie komisyi specyalnej, nareszcie 1 posiedzenie wspólne z cenzorami wekslowemi.

---

Majątek własny Zakładu uszczuplony został w roku upłynionym (według wykazu IV. str. 17) przez deces w kasie głównej na dniu 31. marca 1860 przy zwyczajnem szkontrowaniu miesięcznem wykryty, o sumę 54.878 zł. 2 kr., odpisaną z niego w tej cyfrze w obligacyach wartości imiennej, czyli o 46.012 zł. 2 kr. w gotowiźnie. Kasyer jako sprawca decesu, przyznał się na miejscu do winy, i oświadczył, iż sumę tę przegrał stawkami na rządową loteryę liczbową.

Deces kasowy pierwotny, na gotowiznę obliczony wynosił . . . . . . . . . . . . . . 54.145 zł. 82 kr.

lecz zmniejszył się:

| | zł. | kr. |
|---|---|---|
| a) przez zwróconą Zakładowi wygraną, która na rządowej loteryi liczbowej padła na 2 bilety przy byłym kasyerze znalezione; ilość tej wygranej kasie przez c. k. sąd krajowy zwróconej wyniosła . . | 6070 | — |
| b) przez zajętą na rzecz decesu kaucyę służbową kasyera . . . . | 1369 | 53 |
| c) pieniędzmi w monetach i banknotach w mieszkaniu byłego kasyera i przy nim samym znalezionemi . | 144 | 27 |
| d) nareszcie sumą z sprzedaży ruchomości i książek byłego kasyera | 550 | — |
| w ogóle . . . . . . . . | 8133 | 80 |

Zatem z końcem r. 1860 wynosił w gotowiźnie jak wyżej 46 012 „ 2 „

Prawdopodobnie zmniejszy się jeszcze powyższa strata Zakładu o jakie tysiąc kilkaset złt., gdyż kasa oczekuje ostatecznego przez c. k. sąd przyznania na rzecz decesu kilku pomniejszych obligacyj i kuponów, w mieszkaniu byłego kasyera znalezionych, na których prowizoryczne zajęcie tenże c. k. sąd był już przyzwolił.

Z sądowych aktów śledztwa w tej sprawie okazało się, iż deces ten nie może być przypisany ani błędom manipulacyi kasowej ani też czyjejbądź opieszałości w nadzorze, lecz li tylko fatalnej zręczności kasyera, którą potrafił omylić uwagę członków towarzystwa, klucze od głównej kasy mających, i wraz z nim do lokalu tejże kasy wchodzących.

Mimo to, aby zakład od strat podobnych nadal zabezpieczyć, Dyrekcya przejrzała na nowo dotychczasową instrukcyę dla urzędujących Dyrektorów i Kuratorów, skreśliła w najdrobniejszych szczegółach ich czynności urzędowe w kasie i obowiązki, i zaprowadziła wszelkie możliwe zaostrzenia, aby organa, na których bezpieczeństwo polega, ściśle do przepisów się stosowały i za czynności swe w stosownej mierze były odpowiedzialnemi. Wypracowany w tym względzie przez Dyrekcyę wniosek, przyjęło towarzystwo na tegorocznem zgromadzeniu.

Co do pomocy, jaką galicyjska kasa oszczędności gminom miast znaczniejszych czy to radą, czy pożyczaniem funduszów pieniężnych do zakładania samoistnych kas oszczędności dać miała, — rzecz ta postąpiła dotąd o tyle, że w Czerniowcach (stolicy Bukowiny) otworzoną już została samoistna kasa oszczędności, która od dnia 24. października 1860 czynności swe rozpoczęła. Na kilka miesięcy przed otworzeniem tej kasy, jeden z przyszłych urzędników tego Zakładu przebywał przez kilka tygodni w naszej kasie, obeznał się z trybem zaprowadzonej tu rachunkowości, i zaopatrzył się we wzory wszelkich ksiąg i druków kasowych.

Także i gmina Stryjska zgłosiła się do Dyrekcyi naszej kasy, lecz gdy gmina ta dopiero starać się ma o pozwolenie rządowe do założenia kasy oszczędności, Dyrekcya dała jej informacyę potrzebną do ułożenia statutów, i doradziła, aby po uzyskaniu pozwolenia, jeżli najkrótsza i najpewniejszą droga chce trafić do celu, tak sobie dalej postąpiła, jak rzeczona dopieroco gmina w Czerniowcach. Z naszej strony ofiarowaliśmy wszelką dalszą usłużność.

Statut emerytury dla urzędników i sług galicyjskiej kasy oszczędności, tudzież dla wdów i sierot po nich, zatwierdzony został ostatecznie przez właściwą władzę rządową, i ma już moc obowiązującą.

Pierwotny fundusz emerytalny stosownie do uchwały towarzystwa na zgromadzeniu rocznem dnia 19. lutego 1859 zapadłej, z majątku własnego kasy oszczędności odłożony, wynosił (według wykazu V. str. 17):

| | m. k. | wal. austr. |
|---|---|---|
| w 5%towych obligacyach indemnizacyjnych wartości imiennej: . . . | 25.000 złr. | czyli 26.250 zł. — kr |
| narósł własną prowizyą od powyższego dnia uchwały po koniec roku 1860 o 2.402 zł. 42 kr. w. a, za którąto kwotę zakupiono znowu oblig. indemn. w wartości imiennej | 3.500 „ | „ 3 675 „ — „ |
| a pozostałą jeszcze kwotę . . . umieszczono jako wkładkę na książeczce galicyjskiej kasy oszczędności. | | 116 „ 92 „ |
| Stan więc tego funduszu był z końcem roku 1860 | | 30.041 zł. 92 kr. wal. austr. |

Pomiędzy innemi uchwałami towarzystwa stanęła na wniosek Dyrekcyi poparty przez Kuratoryum w myśl §. 6. statutów i ta uchwała, aby z własnego majątku Zakładu rozdać na cele dobroczynne, mianowicie:

| | |
|---|---|
| na wewnętrzne przyozdobienie odnowionego kościoła św. Anny we Lwowie . . . . . . . . . . . . | 300 zł. |
| dla ochronek chrześciańskich we Lwowie . . . . . | 500 „ |
| dla instytutu krajowego ciemnych we Lwowie . . . | 300 „ |
| W ogóle . . . . | 1100 zł. |

któreto ofiary dojdą swego przyznaczenia, jak tylko uchwała towarzystwa potwierdzoną będzie zezwoleniem c. k. namiestnictwa krajowego.

# Sprawozdanie
## komitetu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego,

**przedłożone ogólnemu zgromadzeniu 25. stycznia 1861 r.**

(Obacz Nr. 26., 27., 28. Dod. tyg. z r. 1860 T. X.)

Prócz tej straty, ubyło z grona naszego przez dobrowolne wystąpienie 15 członków czynnych, jako to: PP. Mieczysław Skarzyński z Lewniowej, Otto Hausner, Stanisław Jastrzębski z Dębna, Xdz. Franciszek Iliński proboszcz Rzeszowski, Meliton Pieńczykowski z Medwedowiec, Józef hr. Drohojewski, Józef Lehr radca finansowy, Władysław Younga, Zygmunt hr. Drohojowski, Maciej Borowski, Ignacy Lewakowski, Leon Wróblewski, Karol Mosch wiceprezydent Nam. Lwow., Maxymilian Marszałkowicz i Joachim Chomiński były dyrektor policyi; a 5 czł. przez wykreślenie z metryki Towarzystwa, z przyczyny, iż od kilku lat nie brali żadnego udziału w czynnościach naszego Towarzystwa, ci są: PP. Konstanty Dobek, Stefan hr. Potocki, Jerzy Vortmann, Wincenty Ulanicki i Albin Winogrodzki.

Nadto deklaracyi dotąd nie nadesłało 11 członków.

Uwolnionych od składania rocznej należytości na potrzeby Towarzystwa a to na mocy §. 66 lit. c) Ustawy, jest 145 członków na 838; jest więc 693 członków obowiązanych do wnoszenia wkładki rocznej po 15 złr., z których jednak bardzo wielu nie uiszcza się w swoim czasie z tego obowiązku. Ta to okoliczność właśnie jest przyczyną, iż czynności naszego Towarzystwa nie mogły się obszerniej rozwinąć. Tegoroczna zaległość po koniec r. 1860 na 299 członkach wynosi rat 444 w sumie 6312 złr.

W przeszłym miesiącu (11. grudnia 1860 r.) wyszedł z druku 27. tom rozpraw Towarzystwa. Zawiera on w sobie czynności letniego naszego Zgromadzenia; czynności pierwszego publicznego posiedzenia: *a*) Przemowę X. Leona Sapiehy. *b*) Pogląd na czynności Towarzystwa od czasu jego zawiązania się aż do r. 1860, przez K. Krzeczunowicza. *c*) Sprawozdanie o stanie Zakładu Dubl., przez Woje. Studzińskiego. *d*) O wystawach gospodarskich, przez X. Adama Sapiehę. *e*) Zdanie sprawy z działań Sekcyi leśnej przez radcę Lehra. *f*) Rzecz o jedwabnictwie, przez Ludwika Komarnickiego; dalej następują: sprawozdanie komisyi wydzielonej do sprawdzenia postępu w gospodarstwie Dublan; sprawozdanie komisyi z wystawy roln. Lwowskiej. Prócz tego zamieszczone tu są prace członków następujących: T. Torosiewicza o torfie, Józefa Lehra o zbiórce leśnej uważanej z punktu służebnictwa, Jana Scheidlina roboty drenowe w Żywcu w roku 1859, Seweryna Smarzewskiego rzut oka na gospodarstwo w Anglii; Hr. Kazim. Wodzińskiego rozwiązanie pytań zadanych dla sekcyi chowu owiec, Franc. Wolańskiego sposób leczenia kolek u koni. Znajduje się tu także imienny wykaz członków Towarzystwa z końcem 1860 r., stan zakładu Dublańskiego i wykaz uczniów, którzy w tym zakładzie trzyletni kurs nauk ukończyli.

Stan biblioteki Towarzystwa z końcem r. 1860 wynosił 4178 dzieł i broszur w 5895 tomach. Wypożyczono do czytania w ciągu przeszłego roku 63 osobom ogółem 242 tomów.

Wykaz darów w książkach do zbiorów Towarzystwa od ostatniego sprawozdania przybyłych jest następujący:

Dzieduszycki Włodzimierz 1, Darowski Wincenty 1, Flatau Józef 1, Forster Karol 1, Haas Konrad 1, Hirth Jan 1, Horoszkiewicz Julian 3, Hlubek Franciszek Xaw. 1, Josst Franciszek 2, Köhler Wilhelm 1, Komers A. E. 2, Kowarz Piotr 1, Lambl Karol 2, Jakubowski Leopold 1, Laskowski Felicyan 2, Lubieniecki Julian 1, N. N. 5, Nathusius Hermann 2, Pietruski Konstanty Stanisław 1, Połujański Alexander 2, Sapieha Leon Xżę 2, Skrzyński Ludwik 7, Sünder-Maler 1, Twardowski Franciszek Borgiasz 2, Weber H. C. 1, Wiktor Jakob 1; razem dzieł 46.

Szczegółowe rachunki z funduszów Towarzystwa za rok 1860, prócz tego osobne rachunki z fundusz. szkoły i osobne z folwarku Dubl. załączone są do sprawozdania. Tu przedstawimy ogólny ich obraz:

### Wyciąg z rachunków Towarzystwa z r. 1860.

**Bezpośredni przychód.**

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| 1. Raty, Zaległe 292 rat | 3683 złr. | 80 kr. | | |
| bieżące 392 „ | 5414 „ | 35 „ | | |
| wniesiono naprzód 10 „ | 150 „ | — „ | | |
| 2. Dary i zwroty | 63 „ | 90 „ | | |
| 3. Sprzedaż druków Tow. | 647 „ | 8 „ | | |
| 4. Odsetki od efektów własnego zapasu . . . . | 525 „ | 33 „ | 10484 złr. | 46 kr. |

Bezpośrednie wydatki.

| | | | |
|---|---|---|---|
| 1. Koszta zarządu | 4371 zł. $15^5/_{10}$ kr. | | |
| 2. Udzielone pomoce | 74 „ 70 „ | | |
| 3. Koszta wydania rozpraw | 1238 „ $37^5/_{10}$ „ | | |
| 4. Subwencya szkoły rolniczej | 1260 „ — „ | | |
| 5. Spłata długów na Dublanach ciążących w kapitale i prowizyi | 987 „ 86 „ | | |
| 6. Opłata prowizyi od funduszów Towarzystwu powierzonych | 850 „ 65 „ | zł. 9081 | kr. 5 |
| Okazuje się wprawdzie przewyżka w dochodach | | 1403 | 41 |

lecz jak rachunek szkoły wykrywa, musiano na nieuniknione rozszerzenie gmachu szkolnego tymczasowego—dodać z kasy Towarzystwa:

| | | |
|---|---|---|
| 1. do końca września 1860 | 4995 | $98^5/_{10}$ |
| 2. od 1. pażdz. 1860 do końca grudnia 1860 | 3083 | 17 |
| razem | 8079 | $15^5/_{10}$ |

Otrzymano wprawdzie na ten cel subwencyę z kasy rządowej, ale jedynie jako przedpłatę do zwrotu— i w kwocie wcale niedostatecznej bo . . . . . . 4000 —

a odtrącając nawet ten nierzeczywisty (bo zwrócić się mający przychód) okaże się, iż prócz tego jeszcze dodać musiano . . . . . . . . . . . . . . . . 4079 — $15^5/_{10}$

bo nietylko powyższą przewyżkę w bezpośrednich przychodach Towarzystwa . . . . . . . . . . . . 1403 — 41

lecz i część większą znajdujących się w kasie naszej na pokrycie choć w części powierzonych nam funduszów i legatów, efektów pieniężnych pochłonęło —a i tu ponieśliśmy szkodę— bo zmuszeni realizować efekta, od których odsetki pokrywały prowizyę należną innym funduszom — straciliśmy na różnicy kursu . . . . . . . . . . . . . . . 4325

ponieważ zrealizowane efekta w poprzednich rachunkach były położone w wartości imiennej.

Niemniej niekorzystnie wypadnie pogląd na bilans Towarzystwa z końcem roku 1860.

Wykazuje on wprawdzie własny fundusz Towarzystwa w sumie . . . . . . . . . . . . . . 33.589 zł. $70^5/_{10}$ kr.

lecz szukać go trzeba:

1) w zaległościach ratalnych na członkach, 2) w Rozprawach Towarz. na składzie będących, 3) w wierzytelnościach funduszu na założenie szkoły rolniczej, nakoniec 4) w wartości Dublan. Są to wszystko wprawdzie aktywa — ale jak w tej chwili w części tylko mogące się zrealizować.

Tymczasem stan dłużny przedstawia nam prócz niektórych pozycyj nienaglących— niektóre mogące być w każdej chwili zażądane lub okazać się potrzeba ich użycia, jakoto:

| | | |
|---|---|---|
| 1. Subwencya rządowa zwrócić się mająca | 4000 złr. | — kr. |
| 2. Fundusz stanowy na budowę nowego gmachu | 12978 | 75 „ |
| 3. Legata stypendyjne | 5159 | 78 „ |
| 4. Depozyta | 2629 | 44 „ |

Na ich pokrycie służyć jedynie może na teraz reszta kasowa w bilansie w sumie 5639 złr. 91 kr. wykazana, składająca się po większej części z efektów wartości imiennej.

Wielkiej przeto oszczędności i regularnego wnoszenia wkładek rocznych trzeba, by z przewyżek rocznych uzbierać fundusz na pokrycie tych pasywów.

W składzie członków komitetu czas urzędowania kończą tego roku 1 członek rzeczywisty, tj. p. Kornel Krzeczunowicz i 4 członkowie zastępcy, tj. p. Marek Dubs, IMX. kan. Gałdecki, L. Skrzyński i P. T. Kutschera, z których ImXdz Gałdecki w przeszłem półroczu prosił o uwolnienie siebie od tego obowiązku. W ciągu teraźniejszego zgromadzenia odbędą się wybory w miejscu występujących członków Komitetu.

Z Towarzystwami rolniczemi w monarchii austryackiej i w królestwie Polskiem zostajemy w stosunkach wzajemności, wyznaczając delegacye na ich ogólne zgromadzenia i posyłając im nasze rozprawy w zamian za ich publikacye.

Liczba exhibitów weszłych do protokołu podawczego w ciągu przeszłego roku było 1180, w dzienniku kasowym 1988, w księdze sznurowej na przedaż soli przeznaczonej 192.

Posiedzeń Komitetu odbyło się w przeszłym r. 36, prócz 18 posiedzeń szczegółowych komisyj, katastralnej, bankowej i Dublańskiej

O stanie folwarku funduszowego i szkoły rolniczej w Dublanach dyrektor p. Studziński będzie miał zaszczyt zdać szczegółową sprawę Prześwietn. Zgromadzeniu. Komitet pozwala sobie jednak w ogólności dodać niektóre uwagi, a najprzód donieść, że komisya przez ogólne zgromadzenie letnie do obejrzenia Dublan wyznaczona, przedłożyła raport swój, który w dziennikach krajowych w swoim czasie podany został do wiadomości powszechnej, i w ostatnim tomie rozpraw znalazł umieszczenie. Z swojej zaś strony Komitet polecił p. dyrektorowi przeprowadzić sprawę służebnictw w lesie Dubl., zabezpieczyć prawa zakładu do młyna miejscowego, i zrektyfikować granice pól i łąk folwarku od gminnych i sąsiedzkich, nareszcie registraturę aktów zakładowych zrewidować i uporządkować, którą to ostatnią czynność archiwista Towarzystwa uskutecznił.

Przy oddawaniu aktów dominikalnych c. k. władzom nie było żadnych pieniędzy ani papilarnych ani depozytowych w Dubl ; prosiliśmy więc trybunału apell. o wydanie poświadczenia w celu uwolnienia Dublan i dotyczących obligacyj indemn. od rękojmi oktawy poddańczej z tytułu sprawowanej jurysdykcyi. Sprawa ta już jest ukończona a obligacye indemn. dewinkulowane zostały.

Co do szkoły rolniczej, polecono p. Dyrektorowi, aby się trzymał najściślej instrukcyi wydanej od Komitetu w r. 1858, osobna zaś Komisya, złożona z Wiceprezesa Hr. Krasickiego i pp. Komarnickiego i prof. Lipińskiego zbadała stan zakładu co do finansów, prowadzenia gospodarstwa stosunku dyrektora do profesorów, w skutek czego na nowo przejrzane i uzupełnione zostały regulamin i instrukcya dla zakładu.

Fundusz stypendyjny ś. p. Jana Maciąga, składający się obecnie z 88 akcyi kolei żelaznej gal. całkowicie spłaconych, podniesiony już z depozytu sądowego, i w kasie Towarzystwa kredytowego złożony został. Na bieżący rok szkolny kurator fundacyi p. Franciszek Smolka, porozumiawszy się z komitetem, przeznaczył 4 stypendya po 300, 200, 200 i 150 złr. dla szkoły Dubl., a 5 stypendyów po 105 złr. dla Szkoły Czerniechowskiej. Nadesłał także Towarzystwu naszemu postanowienie swoje względem następstwa Kuratoryi pomienionej fundacyi, do przechowania w archiwum, jako część składową aktu fundacyjnego. Następstwo to składają synowie i synowiec kuratora, których pierworodni synowie mają być kuratorami, po wygaśnieniu tej familii kuratorstwo przechodzi na Prezesa Towarz gospod. gal. a gdyby Towarz. to istnieć przestało, urząd ten przechodzi na Naczelnika rządu krajowego.

Na examina w Szkole Dubl. od 1.—15. września 1860, odbyte delegował Komitet członków Towarzystwa Pp. Laskowskiego, Lipińskiego, Alex. Gnoińskiego, L. Komarnickiego, Henr. Strzeleckiego, prof. Żmurkę i Felixa Strzeleckiego.

Ze sprawozdań niektórych Pp. delegatów o tych examinach Komitetowi przedłożonych, i z ustnego oświadczenia referenta szkolnego ówczesnego radcy namiestnictwa Dra Seeliga, można mieć zapewnienie, iż nauki wykładane są w naszej szkole porządnie i systematycznie i z pożytkiem dla uczniów.

Doszło nas zawiadomienie wys. Nam. z dnia 23. sierpnia 1860 l. 36522 o fundacyi 2 miejsc w zakładzie ochrony chłopców pod opieką ś. Antoniego we Lwowie, utworzonych przez p. Piotra Barona Romaszkana w sumie 4000 zł. m. k. w oblig. indemn Fundator zastrzegł, że gdyby kiedy Zakład pomieniony istnieć przestał, fundacya ta ma przejść na szkołę rolniczą w Dublanach i ma stanowić 2 stypendya dla ubogiej młodzieży. Mamy sobie za obowiązek złożyć niniejszem P. fundatorowi należne dzięki za pamięć o naszej szkole i będziemy tę ewentualną fundacyę utrzymywać w ewidencyi. W tym celu prosiliśmy wys. Nam., ażeby dla zabezpieczenia tego zapisu wydane było stosowne postanowienie t. j. izby zapis ten tak na oblig. indemn. jako też w księgach kredytowych odpowiednich był zanotowanym.

Na prośbę naszą, wys. Prezydyum pismem z d. 30. września 1860 l. 5870 pozwoliło subwencyi w sumie 4000 złr. na dokończenie gmachu szkolnego, z tą uwagą, że termin i sposób zwrócenia tej pożyczki poźniej oznaczone będą.

Otrzymaliśmy zawiadomienie od wys. Nam. z d. 24. listopada 1860 l. 61285, iż prośba nasza do N. Pana, w skutku uchwały na przeszłorocznem zimowem Zgromadzeniu zapadłej, zaniesiona, o uwolnienie uczniów Szkoły Dublańskiej od poboru do wojska, nie otrzymała pożądanego skutku. Komitet nie omieszka ponowić prośby w tym przedmiocie.

Były uczeń szkoły Dubl. Zygm. Strusiewicz, który przez 2 lat kształcił się dalej w zawodzie gospodarskim na koszt ś. p. Alexandrowej X. Sapieżynej, w wyższej szkole rolniczej w Grand-Juon we Francyi, z postępem celującym, zamierza obecnie udać się jeszcze na trzy miesiące do Belgii, a to w celu wydoskonalenia się w zakładaniu drenów i wyrobie rur drenowych.

Główny Redaktor **M. Szrzeniawa Sartyni.** Z c. k. galic. Drukarni rządowej.